

Meddelande om initiativ för grön sysselsättning

2013/14:FPM107

Arbetsmarknadsdepartementet

2014-08-18

Dokumentbeteckning

COM(2014) 446 final

Meddelande från Kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska Ekonomiska och Sociala kommittéen och kommittéen för regionerna om initiativ för grön sysselsättning: utnyttja sysselsättningspotentialen i den gröna ekonomin

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 2 juli 2014 ett meddelande om initiativ för grön sysselsättning. Meddelandet innehåller en beskrivning av hur arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildning, på både europeisk och nationell nivå, ska kunna bidra till kompetensförsörjning, tillväxt av nya jobb samt goda dataunderlag i en omställning till en grön ekonomi. De initiativ som kommissionen presenterar syftar till att bättre ta tillvara den gröna dimensionen i befintliga instrument, och samarbeten på såväl nationell som europeisk och global nivå. Regeringen kan i stort välkomna kommissionens meddelande.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen har vid tidigare tillfällen framhållit att arbetet med att åstadkomma en omställning till en grön ekonomi är både en utmaning och en möjlighet för arbetsmarknads- och utbildningsområdena.

Kommissionens s.k. sysselsättningspaket från 2012 (FaktaPM 2011/12:143) innehöll ett ramverk för en återhämtning av sysselsättningstillväxten, där behovet av att vidareutveckla de arbetsmarknadspolitiska instrumenten och kartlägga kompetensbehoven för att underlätta övergången till en grön ekonomi och nå sysselsättningsmålen i Europa 2020 betonades. Inom ramen

för Europa 2020-strategin redovisas hur en övergång till en grön, koldioxidsnål, resurseffektiv ekonomi kan ha stor betydelse för att få smart och hållbar tillväxt för alla.

I de årliga tillväxtöversikterna för 2013 (FaktaPM 2012/13:32) och för 2014 (FaktaPM 2013/14:33) framhölls den gröna ekonomins sysselsättningskapande potential och behovet av att ta fram strategiska ramar inom vilka arbetsmarknads- och utbildningspolitiken aktivt används som stöd för skapandet av nya jobb. I plattformen för ett resurseffektivt Europa (EREP) 2014 framhölls också behovet av en övergripande strategi för grönare jobb, färdigheter och utbildning samt kartläggning av arbetsmarknadsåtgärder för att underlätta övergången.

Kommissionen presenterade den 2 juli 2014 det s.k. gröna paketet bestående av fyra meddelanden samt ett lagstiftningspaket om avfall. Meddelandet om initiativ för grön sysselsättning är en del av paketet och syftar enligt kommissionen till att formulera en strategi för att möjliggöra för arbetsmarknads- och utbildningspolitiken att aktivt bidra till en omställning till en grön ekonomi.

1.2 Förslagets innehåll

Meddelandet handlar i mångt och mycket om att bättre ta tillvara på den gröna dimensionen i befintliga instrument. Kommissionen redogör i meddelandet för följande fyra huvudområden på vilka insatserna på EU-nivå främst bör inriktas för att underlätta övergången till en grön, koldioxidsnål, resurseffektiv ekonomi.

1. Fylla i kompetensluckor

För att undvika kompetensbristen vid en omställning till en grön ekonomi lyfter kommissionen att det finns behov att främja kompetensutveckling och bättre prognoser av kompetensbehovet. För att såväl arbetskraften som utbildningssystemet ska kunna klara omställningen krävs, enligt kommissionen, målinriktade insatser från medlemsstaternas myndigheter för att undvika kompetensbrist, ge råd om karriärbyten och göra utbildningssystemen mer lyhörda för nya krav på färdigheter och kvalifikationer. Kommissionen framhåller att detta förutsätter att kvalifikationer och tillhörande kursplaner ses över och uppdateras. Även sektoriella utbildningskrav, med stöd av kvalitetssäkring och ackreditering inom yrkesutbildningen, bör utvecklas för att bättre anpassa yrkesutbildningen till arbetsmarknadens behov.

För att möta rekryteringsbehoven är det, enligt kommissionen, mycket viktigt att utveckla strategier för att samla in information och kartlägga de färdigheter som behövs. Det förutsätter ett nära samarbete mellan regeringen, näringslivet, arbetsmarknadens parter och forskare. Eftersom de små och medelstora företagen inte har lika stora resurser för att hantera

förändringsbehoven anser kommissionen att dessa företag bör få stöd och rådgivning för att bättre kunna förutse kompetensbehoven i fråga om gröna färdigheter.

I syfte att överbrygga befintlig kompetensbrist avser kommissionen att samarbeta med berörda parter och främja erfarenhetsutbyte på sektorsnivå och den europeiska nivån. Vidare uppmanas medlemsstaterna att se över och uppdatera sina kvalifikationer och de därtill hörande kursplanerna så att de motsvarar de nya behoven på arbetsmarknaden.

2. Planera inför förändringar, säkra övergången och främja rörligheten

Kommissionen anser att omställningar behöver planeras och tas om hand med god framförhållning samt hanteras på ett socialt ansvarsfullt sätt. För att åstadkomma detta anser kommissionen att omställningar bör omfatta kontinuerlig fortbildning för arbetstagarna. Vidare måste arbetsmiljöaspekter belysas och övervägas, framför allt kopplat till framväxande risker vid utvecklingen av nya gröna teknologier. Kommissionen framhåller i meddelandet även att arbetsmarknadens institutioner bör bidra till att underlätta och säkra övergångarna.

Kommissionen lyfter fram att de offentliga arbetsförmedlingarna sammanför arbetsgivare och utbildningar i lokala eller regionala program med inriktning på arbetslösa och utsatta grupper. De offentliga arbetsförmedlingarna utvecklar incitament till rörlighet, både geografiskt och mellan yrken, genom att ta fram system för validering av färdigheter och databaser över arbetsgivarnas behov. Kommissionens uppfattning är att rörligheten, både geografiskt och mellan yrken, bör främjas i EU för att bidra till att tillgodose de akuta behoven på arbetsmarknaden.

I syfte att planera inför förändringar, trygga övergångar och främja rörlighet avser kommissionen att undersöka möjligheterna att bygga vidare på erfarenheter från redan pågående sektoriella initiativ. Vidare avser kommissionen att använda Euresnätverket för att underlätta rörlighet och tillgodose särskilda behov för yrken som kräver gröna färdigheter, och med hjälp av den Europeiska klassifikationen för kompetenser/färdigheter, kvalifikationer och yrken (ESCO) stödja kompetensbaserad matchning inom nätverket. Vidare avser kommissionen att inom ramen för arbetet inom den europeiska sysselsättningsstrategin stödja ömsesidigt lärande och granskning av arbetsmarknadspolitiken och att i EU-programmet för sysselsättning och social innovation (Easi-programmet) tillvarata målinriktade rörlighetsprogram. Vidare uppmanas medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter att främja användningen av EU:s kvalitetskriterier för planering för förändringar och omstruktureringar i samband med övergången till en grönare ekonomi.

3. Stödja nya jobb

Ökad tillväxt av arbetstillfällen i en grön ekonomi bör, enligt kommissionen, framför allt skapas genom en effektiv användning av EU-medel och genom att sänka skatten på arbete och höja den för miljöstörande verksamheter. Kommissionen anser också att företagande och grön offentlig upphandling bör främjas.

Kommissionen framhåller vikten av att använda de EU-medel som finns för att främja hållbar tillväxt och nya jobb. Vid en grön skatteväxling anser kommissionen att det är viktigt att ta hänsyn till hur riktade minskningar av arbetskraftskostnaderna, t.ex. för lågutbildade arbetstagare, påverkar sysselsättningen jämfört med generella minskningar. Kommissionen anser också att det är viktigt att ta hänsyn till vilken fördelningspolitisk inverkan skatteväxlingen får.

Grön offentlig upphandling uppmuntras av kommissionen och offentlig upphandling kan användas för att främja den gröna ekonomins tillväxt. Kommissionen framhåller att de nya EU-direktiven om offentlig upphandling (2014/23/EU, 2014/24/EU, 2014/25/EU) gör det enklare att använda miljömärkning, och att de uttryckligen tillåter att produktionsprocessen och livscykelkostnaderna beaktas.

Kommissionen lyfter i meddelandet fram att den som ett led i att främja grönt företagande i samarbete med Europeiska investeringsbanken har inrättat en finansieringsmekanism för naturkapital som bl.a. ska stödja naturkapitalprojekt och innovativa småföretag som verkar för biologisk mångfald och klimatanpassningar.

För att främja tillväxten av nya jobb avser kommissionen att stödja utvecklingen av metoder för konsekvensbedömningar för kompetens- och sysselsättningsinvesteringar, fortsätta att bevaka grön skatteväxling i medlemsstaterna, stödja kapacitetsuppbyggnad inom grön offentlig upphandling, samt underlätta tillgången till finansiering för sociala företag. Kommissionen uppmanar bl.a. medlemsstaterna att effektivt använda medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna för att underlätta övergången till en grön ekonomi.

4. Förbättra dataunderlaget

Kommissionen framhåller i meddelandet att den tillsammans med medlemsstaterna har utvecklat indikatorer för grön tillväxt. På den internationella konferensen med statistiker från den Internationella arbetsorganisationen (ILO) antogs riktlinjer för en statistisk definition av sysselsättning i miljösektorn, i syfte att hjälpa länderna att utveckla statistiska metoder för gröna jobb, den gröna ekonomin och sysselsättningen i miljösektorn, samt öka den internationella jämförbarheten. Kommissionen anser att det finns ett behov av att regelbundet sammanställa harmoniserad statistik för att underlätta ett mer evidensbaserat beslutsfattande.

Kommissionen kommer därför att ge stöd till nationella statistikmyndigheter för insamling av uppgifter och utveckling av miljöredovisning i det Europeiska statistiksystemet genom befintligt ekonomiskt stöd och befintlig utbildning, samt stärka användningen av kvantitativa modeller som möjliggör en mer detaljerad analys av effekterna på arbetsmarknaden i EU, medlemsstaterna och regionerna. Vidare avser kommissionen att, med utgångspunkt i sysselsättnings- och miljöindikatorerna, stödja övervakningen av de politiska insatserna inom ramen för Europa 2020-strategin. Kommissionen uppmanar även medlemsstaterna att skyndsamt vidta åtgärder för att så snabbt som möjligt överföra data över miljörelaterade varor och tjänster.

Avslutningsvis understryker kommissionen vikten av att främja den sociala dialogen på alla nivåer som en förutsättning för omställningar på arbetsmarknaden och av ett ökat internationellt samarbete kring gröna sysselsättningsfrågor, både med ILO och i EU:s bilaterala dialog med partnerländer, för att underlätta övergången till en grön ekonomi. Kommissionen avser uppmantra arbetsmarknadens parter att vara delaktiga i omställningsarbetet. Vidare avser kommissionen delta i det internationella arbetet som pågår i syfte att kartlägga och hantera kunskapsbrister i den gröna tillväxtens teori och praktik.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet innehåller inga konkreta lagstiftnings- eller åtgärdsförslag. Svenska regler förväntas därmed inte påverkas.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet förväntas inte medföra några budgetära konsekvenser.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen kan i stort välkomna kommissionens meddelande om initiativ för grön sysselsättning.

Regeringen anser att omställningen till en grön ekonomi kommer att leda till en strukturuomvandling där nya jobb skapas medan andra omdefinieras, ersätts eller försvinner. En väl fungerande arbetsmarknad och samverkan mellan utbildning och arbetsliv, kan understödja den omställningen. Från regeringens sida betonas att denna omställning, liksom andra omställningar på arbetsmarknaden, förutsätter en kontinuerlig framåtblickande dialog mellan utbildningsvärlden och arbetsmarknadens parter kring ändrade kompetensbehov och möjligheter till mer relevant utbildningsinnehåll.

Regeringen förutsätter att uppdrag till relevanta nätverk på EU-nivå, som nämns i meddelandet, ges i sedvanlig ordning.

2013/14:FPM107

Regeringen anser att medverkan av arbetsmarknadens parter är en viktig förutsättning för omställning på arbetsmarknaden, däribland för att underlätta övergången till en grön ekonomi.

Regeringen anser att arbetsmiljöaspekter måste belysas och övervägas vad gäller övergången till en grön ekonomi, framför allt kopplat till framväxande risker vid utvecklingen av nya gröna teknologier.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Inte aktuellt.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet diskuterades i ett rundabordssamtal på informellt arbetsmarknads- och miljöministermöte i Milano den 17 juli 2014. Det italienska ordförandeskapet har inte aviserat någon ytterligare behandling av meddelandet.

4.2 Fackuttryck/termer

Euresnätverket: Ett nätverk av offentliga arbetsförmedlingar, vars syfte är att främja fri rörlighet för arbetstagare inom europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Även Schweiz deltar i samarbetet. Nätverket

inrättades 1993 genom kommissionens beslut 93/569/EEG, och ändrades genom kommissionens beslut 2003/8/EG och kommissionens beslut 2012/733/EU. Kommissionen ansvarar för samordningen av nätverket.

ESCO: en europeisk ram för kompetens, kvalifikationer och yrken (European Skills, Competences and Occupations framework), vilken kommissionen i enlighet med uttalanden i sitt meddelande om Europa 2020-strategin (KOM[2010] 2020 slutlig) är i färd med att utarbeta.

EU-programmet för sysselsättning och social innovation (EaSI) är ett europeiskt finansieringsverktyg vars syfte är att främja högkvalitativa och hållbara arbetstillfällen, förbättra arbetsvillkor, garantera ett tillräckligt och anständigt socialt skydd och motverka fattigdom och social exkludering. EaSI består av tre program: Progress, Eures samt Mikrofinansiering och socialt entreprenörskap.